

সপ্তম শ্রেণীৰ পাঠ্যপুথি

সমাজ বিজ্ঞান

(দ্বিতীয় ভাগ)

ইতিহাস খণ্ডৰ আগকথা

পাঠ - ১৪

মধ্যযুগৰ ভাৰতবৰ্ষৰ ইতিহাস

অধ্যয়নৰ সমলসমূহ

অংশ – ২

পৰিনীতা দেৱী

শিকনৰ ফলাফল

- ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰত্নতাত্ত্বিক সমলৰ ধাৰণা পাব পাৰিব।
- স্মৃতি চিহ্ন আৰু সংগ্ৰাহালয় দৰ্শনৰ উৎসাহ লাভ কৰিব।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

প্ৰত্নতাত্ত্বিক সমলসমূহ

- কীর্তিচিহ্ন, মুদ্রা, শিলৰ শিলালিপি, ব্ৰঞ্জৰ শিলালিপি, দেৱালৰ লিখনী, আৰু চিত্ৰকলা ইত্যাদিবোৰ হল প্ৰত্নতাত্ত্বিক সমল।
- মুদ্রাসমূহ হৈছে গুৰুত্বপূৰ্ণ ঐতিহাসিক সমল।
- এই মুদ্রাবোৰৰ পৰা সেই সময়ৰ চুলতান/ৰজা, বংশ বা ৰাজপৰিয়ালৰ নাম, আনুমানিক সময় আদিৰ বিষয়ে সঠিকৈ জানিব পাৰি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণস্বৰূপে :

- খিলজী বংশৰ মুদ্রাত চুলতান আল্লাউদ্দিন খিলজীৰ নাম থাকে।
- মহম্মদ বিন টোগলাকে (টোগলক বংশ) সোণ আৰু ৰূপৰ ঠাইত ব্রঞ্জৰ মুদ্রা প্রৱর্তন কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- মুদ্রা ব্যৱস্থাৰ উল্লেখযোগ্য সংস্কাৰ সুৰ বংশী ৰজা ছেৰছাহে কৰিছিল। তেওঁয়েই প্ৰথম "ৰূপী" নামেৰে ৰূপৰ মুদ্রাৰ প্ৰচলন কৰিছিল।
- বৰ্তমান ভাৰতকে ধৰি পাকিস্থান, ইণ্ডোনেছিয়া, নেপাল, মালদ্বীপ, শ্ৰীলংকা আদিত প্ৰচলিত চৰকাৰী মুদ্রা "ৰূপীয়া" ৰ ধাৰণা এই ৰূপীৰপৰা লোৱা হৈছে বুলি জনা যায়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

খিলজী মুদ্রা

টোগলক মুদ্রা

সুৰ বংশ

समग्रा शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

➢ মুদ্রাৰ উপৰিও মধ্যযুগীয় ভাৰতৰ উল্লেখযোগ্য প্রত্নতাত্ত্বিক উৎসসমূহৰ ভিতৰত আছে :

চুলতান যুগ : মছজিদ, স্মৃতিসৌধ, দুর্গ, মন্দিৰ, মন্দিৰ, কুটুব মিনাৰ, লোডী বাগিচা, ৱাজিৰাবাদ মছজিদ, ফিৰোজ শ্বাহ কোটলা।

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

মোগল যুগ : লালকিল্লা, জামা মছজিদ, হুমায়ুনৰ সমাধি (দিল্লী), তাজমহল, আগ্রা দুর্গ, ফতেহপুৰ ছিক্ৰী, বুলন্দ দৰৱাজা (আগ্রা)।

ৰাজপুত যুগ (ৰাজস্থান) : জয়পুৰ, যোধপুৰ, জয়ছালমেৰৰ ৰাজপ্ৰসাদ আৰু দুৰ্গসমূহে ৰাজপুতৰ গৌৰৱ প্ৰতিফলিত কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

বিজয়নগৰ সাম্ৰাজ্য (কর্ণাটক) :

কর্ণাটক ৰাজ্যৰ হাম্পী চহৰত থকা হাজাৰা ৰাম মন্দিৰ, কমল মহল হস্তীশাল, বিৰুপাক্ষ মন্দিৰ আদি।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

আহোম সাম্ৰাজ্য (অসম) : শিৱসাগৰ জিলাৰ ৰং ঘৰ, কাৰেং ঘৰ, শিৱ দোল, জয় দোল, জয়সাগৰ, চৰাইদেউ মৈদাম।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

মাৰাঠা সাম্ৰাজ্য (মহাৰাষ্ট্ৰ) : মধ্যযুগৰ ঐতিহাসিক উৎস হিচাপে ৰায়গড় দুৰ্গ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

শিলৰ শিলালিপি : মধ্যযুগৰ গুৰুত্বপূর্ণ প্রত্নতাত্ত্বিক উৎস।

উল্লেখযোগ্য উদাহৰণ :

- আলাই দৰৱাজা
- লালকিল্লা দেৱাল
- চুলতান ইলটুতমিছৰ সমাধিৰ দেৱাল
- বুলণ্ড দৰৱাজাৰ লিপি

➤ এনে লিখনিত পার্চী আৰু আৰবী ভাষাৰ ব্যৱহাৰ দেখা যায়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

কানাই ~~বৰাহী~~ বৰণী বোৱা শিলালিপি :

- ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ উত্তৰ পাৰত গুৱাহাটীৰ সমীপত অৱস্থিত; মধ্যযুগীয় যুগৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ উৎস।
- ইয়াত ১২০৬ খ্ৰীষ্টাব্দত মহম্মদ বিন বখতিয়াৰ খিলজী (তুৰ্কী-আফগান সেনাপতি)ৰ দ্বাৰা কামৰূপৰ আক্ৰমণৰ কথা উল্লেখ কৰা হৈছে।

- সেই সময়ৰ বহু উৎস বৰ্তমানৰ ভাৰতৰ উপৰিও পাকিস্তান, আফগানিস্তান, আৰু অন্যান্য অঞ্চলতো পোৱা যায়।
- এই উৎসসমূহ সংৰক্ষণ কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয় আৰু অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ।
- ভাৰতৰ পুৰাতত্ত্ব জৰীপ বিভাগ তথা চৰকাৰী যাদুঘৰ সমূহেও এই ঐতিহাসিক উৎসসমূহ সংৰক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ভূমিকা পালন কৰে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

UNESCO

- অভিভাৱক আৰু শিক্ষকৰ সৈতে আলোচনা কৰি ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক এই গুৰুত্বপূৰ্ণ স্থান আৰু সংগ্ৰহালয়সমূহ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰা হয়।
- পৰ্যটনত ঐতিহাসিক স্থানসমূহে যথেষ্ট তাৎপৰ্য ৰাখে।
- ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ এটা উপ-সংগঠন (UNESCO) ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ শৈক্ষিক বৈজ্ঞানিক আৰু সাংস্কৃতিক সংস্থাই বহুকেইটাক বিশ্ব ঐতিহ্য ক্ষেত্ৰ হিচাপে ঘোষণা কৰিছে।

- এই ঘোষণাৰ ফলত স্থানীয় আৰু বিদেশী অঞ্চলৰ পৰা অহা পৰ্যটকৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পাইছে।

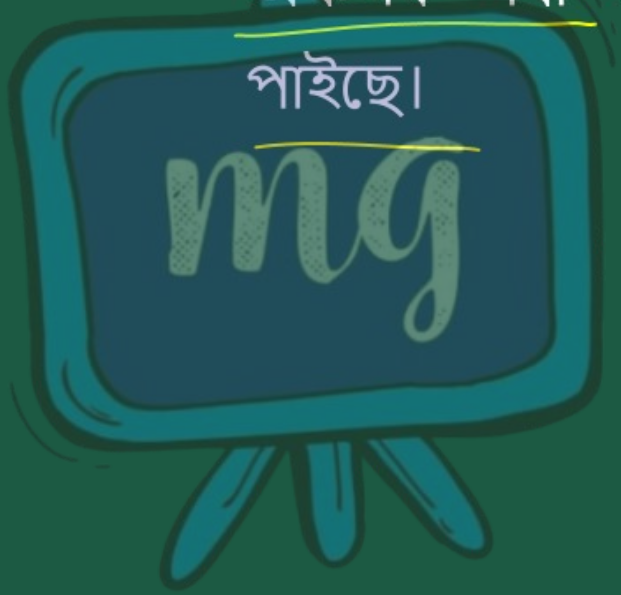

মূল্যায়ন

1 | মহম্মদ বিন টোগলক কোন বংশৰ চুলতান আছিল ?

A টোগলক বংশ

B সুৰ বংশ

C খিলজী বংশ

মূল্যায়ন

2 হাজাৰা ৰাম মন্দিৰ ক'ত আছে ?

A কর্ণাটক

B দিল্লী

C জয়পুৰ

মূল্যায়ন

3 | জয়পুৰ, যোধপুৰ, জয়ছালমেৰৰ ৰাজপ্রসাদ আৰু দুর্গসমূহে ৰাজপুত ৰজাসকলৰ গৌৰৱ প্রতিফলিত কৰে।

A শুদ্ধ

B অশুদ্ধ